

WYSTAWA AUTORSKA „Boże Młyny”

„Człowiek nie może być prawdziwie wolnym
ani służyć sprawie rozwoju prawdziwej wolności,
jeśli nie uznaje i nie przeżywa transcendencji swego istnienia
w stosunku do świata i swojej łączności z Bogiem”.

(św. Jan Paweł II, Orędzie na XIV Światowy Dzień Pokoju 1981 r.)

Autorska wystawa – „**Boże Młyny – krzyże i kapliczki na pograniczu kudowsko-nachodzkiem**” [2009],
w wersji niem. **Gottes Mühlen – Kreuze Und Bildstöcke im Kudowa Nachoder Grenzgebiet** [2010].

Konstrukcja i metoda prezentacji:

Nowoczesna synteza przesłania ok. 220 krzyży i kapliczek przydrożnych otrzymała komunikatywną postać ujętą na 26-30 planszach graficznych (a prezentowaną w 8 blokach tematycznych, zob. zestawienie plansz i schemat ustawienia – portal internetowy BM!). Wraz z drukowanymi katalogami (w wersji polskiej i niemieckiej) została wyposażona w plakaty i foldery (również w j. niemieckim) oraz płytę CD, na której zamieszczono materiały edukacyjne dla szkół (prezentacje multimedialne i 55 publikacji n.t. małej architektury sakralnej i kultury ziemi kłodzkiej).

Wystawa powstała na bazie nowoczesnej inwentaryzacji (każdy obiekt posiada 70 pól opisu), wywiadów i studium literatury źródłowej. Została systemowo opracowana i przygotowana do kulturowego i międzywyznaniowego dialogu. W efekcie, dwujęzyczna wystawa BM i GM stanowi projekt ekumeniczny wysoko oceniony przez ekspertów (m.in. recenzentów naukowych, historyków sztuki, muzealników, dziennikarzy i zwiedzających), a zaaprobowany i w wersji niemieckiej współfinansowany przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej. Przy ocenie działalności FWSPN za okres 1990-2010 został on zaliczony do 20-tu najbardziej cennych form międzynarodowej i religijnej współpracy (i to w priorytetowej kategorii: „projekt ekumeniczny”).

W celu efektywnej komunikacji z placówkami muzealnymi, kulturalnymi, szkołami środowiskami kościelnymi, jak też z myślą o symbolicznej dokumentacji, została utworzona witryna internetowa : www.boze-mlyny.eu. Zarówno podczas wernisażu i każdorazowej inauguracji wystawy BM i GM (jak też i warsztatom dedykowanym małej architekturze sakralnej), towarzyszył wykład bądź prezentacja multimedialna Autora oraz żywy dialog z uczestnikami.

Cel projektu: ukazanie wieloaspektowego przesłania jakie niesie mała architektura sakralna, będąca odzwierciedleniem kultury duszy, cenny pomnik dziedzictwa kulturowego mieszkańców ziemi kłodzkiej (m.in. czeskiego zakątka”) z XIX i XX w., promowanie sacrum, a wreszcie opracowanie metod nowoczesnej inwentaryzacji oraz wspieranie starań na rzecz rewitalizacji i ratowania zniszczonych krzyży i kapliczek przydrożnych.

Tym zamierzeniom towarzyszy także prezentowanie postaci wznoszących, doceniających i chroniących krzyże i kapliczki przydrożne - wyraz uniesienia szlachetnych serc i modlitwy „wykutej w kamieniu” (ich fundatorów, architektów, wykonawców, propagatorów, kustoszy i strażników - obrońców), a m.in. architekta Josepha Elsnera, ks. Gerharda Hirschfeldera (jedynie o tym ostatnim ponad 60 publikacji, w tym 2 książki i kilkanaście prezentacji multimedialnych!), Annę Bernard (poeta opiewająca i broniąca kudowskie sacrum), itd.

W konsekwencji, wystawie towarzyszy aż **70 publikacji poświęconych dziedzictwu kulturowemu ziemi kłodzkiej** (m.in.: 2 katalogi, międzynarodowy katalog wyróżnień, naukowe artykuły recenzowane i przyczynki popularno-naukowe, a także cztery prezentacje multimedialne). Ułatwiają one zarówno pełniejsze odczytanie kulturowego kontekstu prezentowanych obiektów małej architektury sakralnej, jak i życie w świetle sapiencjalnej maksymy wielkiego polskiego poety Kamila Cypriana Norwida (*1821 +1883) - „Bo piękno na to jest, by zachwycało do pracy - praca, by się zmartwychwstało” (z książki „Promethidion. Rzecz w dwóch dialogach z epilogiem”). W jego słowach zawiera się ważne stwierdzenie, że wyrazem ludzkiej dojrzałości i „kształtem miłości jest piękno” (czyli ważnym jest treść i forma: prawda, dobro i piękno). Nb. **aż 86 publikacji ks. prof. T. Fitych jest dostępnych na portalu internetowym „Ziemia Kłodzka”** (<http://ziemia.klodzka.com/>), inne na kolejnych witrynach internetowych.

Bł. ks. Gerhard Hirschfelder (*1907 +1942) stał się „ikoną” kustoszy krzyży i kapliczek przydrożnych oraz obrońców sacrum i godności osoby, nie tylko na ziemi kłodzkiej. Przez siedem lat (1932-1939 był on wikariuszem parafii św. Bartłomieja w dzisiejszej Kudowie Zdroju, Cermnej. W sytuacji coraz większych represji hitlerowskiej III Rzeszy wobec Kościoła katolickiego, nie tylko nie zaprzestał pracy duszpasterskiej z młodzieżą, ale nadal odważnie i konsekwentnie rozwijał krypto duszpasterstwo i kapłańskie prace edukacyjno-formacyjne, w tym na rzecz młodzieży, zawłaszczanej przez nazistów. W tym celu uprawiał turystykę kulturową (zob. m.in. wycieczka na zamek Homole, warsztaty muzyczne z Rodziną Kolpinga w górskim pensjonacie k/ Szczytnej), zarazem praktykował swego rodzaju „złoty gwiazdziste” młodzieży parafialnej. W ten sposób, m.in. przy niektórych z ponad 100 kapliczek na obszarze parafii, gromadził młodzież na wspólną modlitwę i śpiewy. Co więcej, będąc II. Wikariuszem miejskiej parafii w Bystrzycy Kł. (1939-1941), w zdecydowanej reakcji na prowokację nazistów, którzy strzelali do pasyżki przydrożnego drewnianego krzyża, jak i figur świętych przydrożnej kamiennej kapliczki, usytuowanej przy alei spacerowej miasta, w niedzielnym kazaniu powiedział jednoznacznie: „**kto z duszy młodzieży wrywa Boga jest zbrodniarzem**” (nb. to celne zdanie, nie tylko iż nie straciło na aktualności, ale stało się wręcz hiper aktualnym!). W konsekwencji uwiezono go w KL Dachau, gdzie z wycieńczenia i choroby zmarł. To, w znacznej mierze, tłumaczy moje systemowe zainteresowanie tą postacią – świetlanym przykładem zrealizowanego człowieczeństwa. Efektem moich badań jest ponad 60 publikacji (w tym 2 książki, oraz ok. 20-tu prezentacji multimedialnych, prelekcji, warsztatów...; zob. odrębna bibliografia).

Próba lapidarnego bilansu:

Do chwili obecnej wystawa BM miała 42 stacje w: Polsce, Austrii i w Niemczech i ponad 120 tys. odwiedzin. Do najważniejszych miejsc ekspozycji BM i GM należy zaliczyć m.in. Pijalnię wód mineralnych w Kudowie Zdroju, w Międzynarodowym Ośrodku „Krzyżowa” (k/ Świdnicy) dla Porozumienia Europejskiego, czy chociażby w barkowym Pałacu Łomnica; a spośród placówek kultury: w bibliotekach, domach kultury i w instytucjach muzealnych: w jednym w Polsce Muzeum Architektury we Wrocławiu oraz w takich miejskich muzeach, jak m.in. w: Świdnicy, Kamiennej Górze, Jeleniej Górze, Nowej Soli, Lubiniu; w Skansenie Kultury Ludowej w Zielonej Górze – Ochli, a z obiektów kościelnych m.in. w katedrze świdnickiej, Krzeszowie, Strzegomiu, Wałbrzychu, Ząbkowicach Śl., za granicą w najstarszym - zachowanym w Europie - kapitularnym cysterskiego opactwa Zwettl (eryg. W 1138 r., w Dolnej Austrii).

Po niespełna dwóch latach, dokładnie 2011 r., wystawa BM została wyróżniona przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej (tzn. zaliczona ją do 20-tu najbardziej reprezentatywnych projektów spośród 10 tys. zrealizowanych w okresie ostatniego 20-lecia i zaprezentowano w okolicznościowym dwujęzycznym katalogu; więcej na witrynie BM).

Stan faktyczny:

Od 20 czerwca 2014 r. do chwili obecnej autorska wystawa ks. prof. Tadeusza Fitych „Boże Młyny” (w wersji na drewnianych stojących ramach) jest prezentowana w salach ekspozycyjnych Muzeum Kultury Ludowej Pogórza Sudeckiego. Jest ono położone w dzielnicy Kudowy Zdroju – Pstrążnej (w odległości ok. 7,5 km od centrum miasta i Zdroju) i co roku ma kilkanaście tysięcy odwiedzin.

INSTRUMENTARIUM WYSTAWY

1.) Katalogi wystawy BM i portl internetowy:

- T. Fitych, „Boże Młyny” krzyże i kapliczki przydrożne na pograniczu kudowsko-nachodzkiem (na tropach dziedzictwa kulturowego Ziemi Kłodzkiej), Kudowa-Zdrój 2009 [2 naukowe recenzje wydawnicze].
- T. Fitych, „Gottes Mühlen” - Wegkreuze und Bildstöcke im Kudowa-Nachoder Grenzgebiet (auf den Spuren des Kulturerbes des Glatzer Landes und Schlesiens), Kudowa-Zdrój 2010.
- portal internetowy: www.boze-mlyny.eu.

2.) Wystawa BM w jubileuszowym katalogu 20 projektów wyróżnionych przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej:

- T. Fitych, „Gottes Mühlen”, w: Marta Wachowiak (Hrsg.), Im Zeichen der Verständigung. 20 Jahre gelebte Zusammenarbeit, Ikony porozumienia. 20 lat owocnej współpracy, [Heidelberg – Warszawa 2011], projekty ekumeniczne, s. 60-61; (FEST für die Praxis, Bd. 7); opracowanej i rozpowszechnianej przez stowarzyszenie Deutsch-Polnisches Netzwerk Wissenschaftler für nachhaltige Entwicklung (zob. <http://www.deutsch-polnisches-netzwerk.de/>).

KULTUROWY I PUBLIKACYJNY „HUMUS“ WYSTAWY BM I GM

3.) Prezentacje wystawy BM, prelekcje i warsztaty n.t. małej architektury sakralnej: [R= 13]

2009: [R= 3]

- T. Fitych, portal internetowy: www.boze-mlyny.eu.
- T. Fitych, Zwyczaje, obrzędy i postawy związane z kapliczkami i krzyżami przydrożnymi ziemi kudowskiej, "Ziemia Kłodzka" maj 2009 nr 182, s. 21-24.
- T. Fitych, Krzyże i kapliczki przydrożne na pograniczu kudowsko-nachodzkiem, rozmowa [red. Teresy Bazała] z ks. profesorem Tadeuszem Fitychem, "Ziemia Kłodzka" kwiecień 2009 Nr 181, s. 32-33.

2010: [R= 7]

- T. Fitych, Austriacki etap wystawy Gottes Mühlen – Boże Młyny (Nordwald w kraju związkowym Dolna Austria), "Ziemia Kłodzka" (2010) nr XII- (199), s. 19-22.
- T. Fitych, Trzy szlaki wystawy fotografii „Boże Młyny” i jej kontekst kulturowy, "Ziemia Kłodzka" (2010) nr X- (197), s. 8-9.
- T. Fitych, „Boże Młyny” mielą... już po niemiecku (Pierwsze stacje kolejnej wersji wystawy na dolnośląskim szlaku), "Ziemia Kłodzka" (2010) nr 193, s. 18-20.
- T. Fitych, 250 dni wystawy "Boże Młyny" księdza prof. Tadeusza Fitych (z ks. prof. nadzw. dr hab. Tadeuszem Fitychem rozmawia Teresa Bazała), "Ziemia Kłodzka" (2010) nr 190, s. 17-20.
- T. Fitych, Aktualność przesłania wystawy "Boże Młyny" nie tylko w obszarze języka niemieckiego, "Ziemia Kłodzka" (2010) nr 190, s. 16.
- T. Fitych, Bemerkungen zum Thema: Aktualität der Ausstellung „Gottes Mühlen im deutschsprachigen Gebiet, "Ziemia Kłodzka" (2010) nr 190, s. 31.

2012: [R=2]

- T. Fitych, „Boże Młyny wśród 20 wyróżnionych projektów z okazji 20-lecia Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, "Ziemia Kłodzka" (2012) nr (211) styczeń, s. 24-27.
- T. Fitych, Boże młyny, „Niedziela” (edycja toruńska) (2012) nr 30 (18) z 22 VII.

2017: [R=1]

- T. Fitych, Wystawa „Boże Młyny” potrzebuje nowego mecenas a i właściciela, "Ziemia Kłodzka" (2017) styczeń-marzec nr 270 -272, s. 30-34.

4.) Popularyzacja kultury ludowej i małej architektury sakralnej, recenzje, omówienia: [R= 50]

2008: [R= 6]

- T. Fitych, Rocznica 270-lecia reaktywacji parafii św. Bartłomieja w Cermnej (Uwagi do dziejów wsi: Malá Čermná, „Perspectiva" 7(2008) nr 2(13), s. 69-89.
- T. Fitych, Wentzel Jakub Tomashek (1732-1804) - proboszcz Cermnej w latach 1764-1804 i twórca Kaplicy Czaszek - katechezy o zmartwychwstaniu (Biografia - kalendarium), "Świdnickie Studia Teologiczne" V 2008) nr 5, s. 103-130.
- T. Fitych, Odkrywanie "nowej twarzy" i geniuszu miejsca Kudowy Zdroju (Mała architektura sakralna a park kulturowy i krajobrazowy). Nisze, „Perspectiva" 7(2008) nr 1(12), s. 66-80.
- T. Fitych, Rodzina i lata szkolne Antoniego Jedka (* 1834 Słone + 1903 Tuchów) wybitnego redemptorysty prowincji austriackiej, czeskiej i polskiej, w: Z miłości do Kościoła. Księga Pamiątkowa dedykowana Księdzu Infułatowi Profesorowi Władysławowi Bochnakowi. Redakcja: ks. B. Drożdż, Legnica 2008, s. 235-262.
- T. Fitych, Pierwsze środowisko życia Antoniego JEDKA CSsR (*1834 +1903) (Parafia św. Bartłomieja w Cermnej, rodzina i rówieśnicy), "Studia Redemptorystowskie" 6(2008), s. 41-61.
- T. Fitych, "Czeski zakątek"- dom rodzinny i parafia czermnieńska pierwszym środowiskiem życia i formacji architekta Josepha Elsnera (* 1845 Słone + 1933 Monachium), w: Český Koutek v Kladsku, Supplementum 5 Kladského sborníku 2008, Hradec Králové, s. 291-313. [R]

2009: [R= 6]

- T. Fitych, Szlak Papieski [Kudowa Zdrój], "Ziemia Kłodzka" (2009) nr 185, s. 7.
- T. Fitych, Rocznica 270-lecia reerekcji parafii św. Bartłomieja w Cermnej (Uwagi do dziejów wsi: Jakubowice), „Saeculum Christianum” 16(2009) nr 1, s. 155-172.
- T. Fitych, Malá Čermná: grupa ukrzyżowania – obecni kříž. Prace badawcze nad pobożnością ludową i małą architekturą sakralną czeskiego zakątką, w: Náchodsko od minulosti k dnešku . Sborník příspěvků k šedesátinám PhDr. Václava Sádla, [Náchod 2009], s. 29-65.
- T. Fitych, 100-lecie kościoła pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Kudowie-Słonem, „Ziemia Kłodzka” (2009) nr 186, s. 31-35.
- T. Fitych, Redemptoryści z „krainy Pana Boga i Maryi”. Środowisko życia i historia powołania pierwszych redemptorystów Ziemi Kłodzkiej na przełomie XIX i XX w., w: Wierni Tradycji – otwarci na znaki czasu. Materiały Sympozjum na Stulecie Warszawskiej Prowincji Redemptorystów i kanonizacji Św. Klemensa Marii Hofbauera, Tuchów 9–10 Października 2009, red. M. Sadowski, Kraków 2009, s. 125-151.
- Z badań nad małą architekturą sakralną Dolnej Austrii (Moniholz k/Graibrunn, Waldviertel), „Zeszyty Naukowe WWSZiP” (2009) nr 13, s. 75-93.

2010: [R= 5]

- T. Fitych, Kudowskie Nepomuceny, "Ziemia Kłodzka" (2010) nr XII- (199), s. 30-35.
- T. Fitych, [rec.] Manfred Spata, Johannes von Nepomuk. Der böhmische Heilige als Patron des Schiffer-Vereins Beuel, Herausgeber – Heimat – und Geschichtsverein Beuel am Rhein e.V. , Bonn (Beuel) 2009 (rec. Ks. Tadeusz Fitych) „Perspectiva” 9(2010) nr (16).
- T. Fitych, Kapliczka Świętego Jana Chrzciciela w Jakubowicach, "Ziemia Kłodzka" (2010) nr IX- (196), s. 12-15.
- T. Fitych, Specyfika, terminologia i przesłanie małej architektury sakralnej w Europie Środkowej, "Ziemia Kłodzka" (2010) nr 191, s. 32-35.
- T. Fitych, Mała architektura sakralna w Europie Środkowej. Specyfika, terminologia, interpretacja, przesłanie, w: Cierpliwość i Miłość (Księga dla uczczenia Kardynała Henryka Gulbinowicza), pod red. Bp. E. Janiaka, ks. W. Irka, PWT we Wrocławiu [2010], s. 245-254.

2011: [R= 6]

- T. Fitych, Święta przestrzeń kudowskiej Zielonej Doliny - sakralny ogród maryjny z 1887 r., "Ziemia Kłodzka" (2011) nr XII (210), s. 14-17.
- T. Fitych, Determinanty rozwoju kultury - Nepomuceny Ziemi Kudowskiej, „Gospodarka, Rynek, Edukacja” (2011) nr 17, s. 35-48
- T. Fitych, [rec.] Małgorzata Ogonowska, Patryk Straus, Mała architektura sakralna na pograniczu polsko-czeskim// Sakrale Kleinarchitektur Im Polnisch-Tschechischen Grenzbereich// Malá Sakrální Architektura Na Česko-Polském Pohraničí, [Urząd Gminy] Kamienna Góra 2010, ss. 144, oprawa twarda [recenzja ks. Tadeusz Fitych], "Świdnickie Studia Teologiczne" VIII (2011), nr 8, s. 365-370.
- T. Fitych, [rec.] Hugo Goeke, Gerhard Hirschfelder. Priester und Märtyrer. Ein Lebensbild mit Glaubensimpulsen für heutige Christen, Dialog-Verlag, Münster, 2010, ss. 200, "Wrocławski Przegląd Teologiczny" 19(2011) nr 1, s. 235-238.
- T. Fitych, [rec.] Ladislav Hladký, Dějiny Malé Čermné - obce na česko-kladských hranicích - do roku 1850, Hronov 2010, broszurowa oprawa, ss. 38, 2 nlb.); [recenzja ks. Tadeusz Fitych], „Perspectiva" (2011)]
- T. Fitych, Sprawozdanie z Wystawy historycznych fotografii, pocztówek, map oraz dokumentów gminy Pstrážna (Stroužné) 19-20 XI 2011 r., Velké Poříčí (k/Hronova, Czechy): Sala konferencyjna Urzędu Miejskiego (w j. czeskim: Obecni dům, adres: Náměstí 561). "Świdnickie Studia Teologiczne" VIII (2011), nr 8, s. 411-418.

2012: [R=9]

- T. Fitych, 250 Jahre sakraler Advent von Kaiserswalde , "Ziemia Kłodzka" (2012) nr 222, s. 10-13.
- T. Fitych, 250 lat sakralnego adwentu Lasówki (Refleksje przed 100-letnią rocznicą poświęcenia kościoła św. Antoniego w Lasówce k/Zieleńca), "Ziemia Kłodzka" (2012) czerwiec nr 215, s. 35-38 oraz "Ziemia Kłodzka" (2012) lipiec nr 216, s. 17-20.
- T. Fitych, O odpoczynku, szlakach turystycznych i pielgrzymkowych – słów kilka, "Ziemia Kłodzka" (2012), sierpień nr 218, s. 22-27.
- T. Fitych, Mała Ojczyzna - Ziemia Kłodzka i jej sanktuaria maryjne, "Ziemia Kłodzka" (2012) nr 212 luty, s. 6-10.
- T. Fitych, Opowiadania ludowe kłodzko-nachodzkiego pogranicza (Brzozowie – dzielnica Kudowy-Zdroju), "Świdnickie Studia Teologiczne" IX(2012), s. 497-508.

- T. Fitych, Sacrum w krajobrazie Ziemi Kłodzkiej (Refleksje na trasie prezentacji dwujęzycznej wystawy „Boże Młyny”) „Świdnickie Studia Teologiczne” X (2012), nr 9, s. 471-476.

- T. Fitych, [rec.] Eva Pumrová, Historie obce Malá Čermná po roce 1850, Malá Čermná 2010, broszurowa oprawa, ss. 208; [recenzja ks. Tadeusz Fitych], „Wrocławski Przegląd Teologiczny” XX(2012) nr 2, s. 208-212.

- T. Fitych, [rec.] Eva Koudelková, Čtení o Českém koutku, Wydawnictwo „Bor”, Liberec 2011, ss. 202; [recenzja ks. Tadeusz Fitych], „Wrocławski Przegląd Teologiczny” (2012).

- T. Fitych, Fenomen szopek betlejemskich na Śląsku, „Rocznik Łubowicki – Lubowitzer Jahrbuch – Lubowická Ročenka” X(2012), s. 131-159.

2013: [R= 12]

- T. Fitych, Projekt badawczo-edukacyjno-duszpasterski „Kapliczka” (2011-2012). Mała architektura sakralna na terenie diecezji rzeszowskiej, w: „Świdnickie Studia Teologiczne” X (2013), nr 10, s. 589-598.

- T. Fitych, Pionierski szlak kapliczek przydrożnych w Szalejowie Dolnym, „Ziemia Kłodzka” (2013) listopad nr 232, s. 32-35.

- T. Fitych, Odkrywanie małej architektury sakralnej na podkarpaciu, „Ziemia Kłodzka”(2013) nr 229, s. 24-27.

- T. Fitych, Tradycje szopkarstwa a ruchove betlejemy ziemi kłodzkiej, „Ziemia Kłodzka” (2013) kwiecień nr 225, s. 12-16.

- T. Fitych, Radków i młodzi strażnicy sacrum (Pod Szczelińcem udokumentowano przydrożne krzyże i kapliczki XVII-XX w.), „Ziemia Kłodzka” (2013) nr 227 czerwiec, s. 16-20.

- T. Fitych, [rec.] Mała architektura sakralna w Parafii Radków, red. Aleksander Mielniczuk, [Wałbrzych 2012], ss. 60, „Świdnickie Studia Teologiczne” X (2013), nr 10, s. 489-496.

- T. Fitych, Mariazell – trzy całoroczne ekspozycje szopek bożonarodzeniowych, „Świdnickie Studia Teologiczne” X (2013), nr 10, s. 549-558.

- T. Fitych, Mariazell – kościelna szopka betlejemka w muzeum Bazyliki, „Świdnickie Studia Teologiczne” X (2013), nr 10, s. 559-572.

- T. Fitych, Europa bogata w kapliczki przydrożne w: Lux ex Silesia. Księga Pamiątkowa dedykowana Księdzu Profesorowi Józefowi Mandziukowi w 70. rocznicę urodzin. Red. Waldemar Gliński. Warszawa 2013, s. 199-224.

- T. Fitych, Výstava betlému 2012 na historické radnici v Trutnově, Trutnov - 30 listopada -16 grudnia 2012 roku, „Świdnickie Studia Teologiczne” X (2013), nr 10, s. 573-580.

- T. Fitych, Wymowa i przesłanie ołtarza głównego w pocysterskim kościele św. Jana Chrzciciela w Cieplicach, „Rocznik Łubowicki – Lubowitzer Jahrbuch – Lubowická Ročenka” XI(2013), s. 107- 134.

- T. Fitych, „CREDO – Der Glaube in der Kunst” [CREDO– wiara głoszona przez sztukę] St. Pölten (A): Muzeum Diecezjalne - okolicznościowa wystawa otwarta od dnia 10 maja 2013 r. do 31 października 2013 r.. „Świdnickie Studia Teologiczne” X (2013), nr 10, s. 581-588.

2014: [R= 4]

- T. Fitych, Krzyże ziemi kłodzkiej – skarb odrzucony?, „Ziemia Kłodzka” (2014) wrzesień-październik nr 242-243, s. 24-30.

- T. Fitych, Czeskie pielgrzymowanie do Wambierzyc, „Ziemia Kłodzka” (2014) czerwiec nr 23, s. 10-16.

- T. Fitych, Dzwonnice i kapliczki przydrożne ziemi kłodzkiej pod lupą badaczy bydgoskiego uniwersytetu (Z doktorem Gerardem Guźlakiem – kulturoznawcą i kampanologiem Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy rozmawia ks. prof. dr hab. Tadeusz Fitych), „Ziemia Kłodzka” (2014) styczeń-luty nr 235, s. 4-7.

- T. Fitych, [rec. m.in. nt. Kaplicy Czaszek w Czermnej] Paul Koudounaris, Im Reich der Toten. Eine Kulturgeschichte der Beinhäuser und Ossuarien [Królestwo zmarłych. Historyczno-kulturowe dzieje karnerów i ossuariów], tłum. z jęz. ang. Lizzie Gilbert, Potsdam 2014, 224 s., „Świdnickie Studia Teologiczne” X(2014) nr 2, s. 225-232.

2015: [R=1]

- T. Fitych, Przygotowując vademecum szlaku bł. ks. Gerharda Hirschfeldera, „Ziemia Kłodzka” (2015) marzec nr 248, s. 17-22.

2016: [R=1]

- T. Fitych, Kaplica Czaszek w Kudowie Czermnej - Pionierskie i mistrzowskie dzieło ks. Tomaschka, „Ziemia Kłodzka” (2016), listopad – grudzień nr 268-269, s. 14-20.

5.) Pomoce dydaktyczne, m.in. prezentacje multimedialne: [R=4]

- Kościelno-historyczne uwarunkowania rozwoju katolickiej parafii Cermna (Czeski zakątek), [Kudowa-Zdrój 2008];
- Mała architektura sakralna na pograniczu Kudowy-Zdroju, Nachodu i Hronowa;
- Zwyczaje, obrzędy i postawy związane z kapliczkami i krzyżami przydrożnymi;
- Was Bildstöcke, Marterl und Wegkreuze künden (Alte Glaubenszeugnisse neu entdeckt), [Kudowa-Zdrój 2011]).